

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації
Севідова Ігоря Володимировича
на тему «Удосконалення елементів технології вирощування помідора
індетермінантного типу у весняних плівкових теплицях»,
поданої на здобуття ступеня доктора філософії
з галузі знань 20 «Аграрні науки та продовольство»
та спеціальності 201 «Агрономія».

Актуальність теми дисертаційної роботи. Сучасне овочівництво включає досконале вивчення біологічних властивостей культур, розробку нових методів технології вирощування, методів селекції, і насінництва, спрямованих на отримання високих і сталих врожаїв і поліпшення якості продукції. Помідор є провідною культурою вітчизняного овочівництва господарства, під якою зайнято майже чверть посівних площ овочів. Виробництво помідорів заслуговує на особливу увагу, оскільки їх обсяг у загальній структурі виробництва овочевої продукції такий великий, а показники якості найкраще задовольняють європейські вимоги. Тому важливо забезпечити сталий поступальний розвиток виробництва помідорів, що дотягатиметься у найближчій перспективі за рахунок інноваційної складової інтенсивних технологій вирощування.

В останні роки вирощування помідорів в весняних теплицях Східного Лісостепу України ведеться по екстенсивному типу, врожайність культури низька і не стійка по роках. Саме з метою вирішення цієї проблеми, важливим є розгляд деяких питань використання селекційного потенціалу.

Разом з тим, сучасні гібриди помідора характеризуються різною потребою в елементах живлення залежно від тривалості вегетаційного періоду, рівня адаптивності та інших біологічних особливостей. Таким чином, встановлення оптимальних параметрів забезпеченості помідора основними хімічними елементами з метою наукового обґрунтування та удосконалення технологій вирощування для забезпечення формування високих врожаїв є актуальним завданням аграрної науки і практики.

Не викликає сумнівів, що вирішення науково-практичного завдання, результати якого можуть бути використані для удосконалення основних технологічних і методичних складових вирощування помідора вимагає детального вивчення і є актуальним.

Зв'язок теми дисертації з державними програмами, науковими напрямами Університету та кафедри. Дисертацію виконано впродовж 2018-2020 рр. згідно з програмою науково-дослідної роботи кафедри плодоовочівництва і зберігання Харківського національного аграрного університету ім. В.В. Докучаєва за темою: «Розробка елементів технології виробництва і зберігання овочів і фруктів» (номер державної реєстрації 0117U002516).

Достовірність та обґрунтованість отриманих результатів та запропонованих автором рішень, висновків, рекомендацій. Дисертація Севідова І.В. базується на результатах експериментальних досліджень, виконаних на високому методичному рівні. Достовірність отриманих автором результатів, що представлені в дисертаційній роботі, обумовлена застосуванням при проведенні польових і лабораторних досліджень сучасних методів і методик, підтверджена результатами математико-статистичного аналізу. Теоретичні і практичні положення викладені в дисертаційній роботі логічно та послідовно, мають необхідне експериментальне підґрунтя. Висновки є науково обґрунтованими, аргументованими і мають достатнє теоретичне значення. Рекомендації виробничій практиці носять практичний характер і можуть бути впроваджені у виробництво сільськогосподарськими підприємствами, для вирощування помідора у плівкових теплицях.

Наукова новизна отриманих результатів досліджень. На підставі проведених власних досліджень поглиблено й розширено наукові уявлення щодо впливу генотипу гібриду на динаміку формування біометричних показників та рівень урожайності сучасних гібридів помідорів індетермінантного типу, за вирощування їх у плівкових теплицях та розроблено шляхи оптимізації технології їх вирощування. Обґрунтовано

доцільність і ефективність застосування кореневих підживлень біостимуляторами, завдяки чому, отримано зростання рівня врожайності помідору. Запропоновано оптимальну густоту розміщення рослин помідора за якою отримано підвищення врожайності, збільшення прибутку і зростання рівня рентабельності виробництва.

Практична цінність результатів дисертації та їх впровадження.

Реалізація заходів інтенсифікації овочівництва захищеного ґрунту, пов'язана з раціональним та науково обґрунтованим впровадженням високоякісних гібридів, сприятиме зростанню прибутковості галузі та дасть можливість Україні зайняти провідні позиції на світовому овочевому ринку. Основні результати досліджень пройшли виробничу перевірку та показали високу ефективність вдосконалених елементів технології у сільськогосподарських підприємствах: С(Ф)Г «Дружба» Чугуївського району Харківської обл., ФГ «ОВОЧІ СЛОБОЖАНЩИНИ» Куп'янського району Харківської обл., ТОВ «ЕКОФІЛД» Петрівського району Дніпропетровської обл.

Особистий внесок здобувача в отриманні наукових результатів та вирішенні конкретного наукового завдання полягає у формуванні мети і визначенні завдання досліджень, проведенні аналітичного огляду і самостійному аналізі наукової літератури, визначенні напрямку та проведенні експериментальних досліджень, статистичній обробці отриманих результатів, їх узагальненні, підготовці до опублікування наукових статей.

Рецензенти дійшли висновку, що дисертаційна робота Севідова І.В. є результатом самостійних досліджень здобувача і не містить елементів плагіату та запозичень. Використані ідеї, результати і тексти інших авторів мають посилання на відповідне джерело. Дисертація характеризується єдністю змісту та відповідає вимогам щодо її оформлення.

Перелік наукових праць, які відображають основні результати дисертації із зазначенням особистого внеску здобувача. За результатами досліджень опубліковано 9 наукових праць, у тому числі 5 статей у наукових фахових виданнях, з яких 1 стаття у періодичному науковому виданні

занесеному до наукометричних баз даних, що входить до WoS, 4 тези доповідей в збірниках матеріалів конференцій

Статті у фахових виданнях України:

1. Яровий Г.І., Севідов І.В. Сучасний стан та перспективи виробництва помідорів в умовах захищеного ґрунту. *Вісник Харківського національного аграрного університету ім. В.В. Докучаєва. Сер.: Рослинництво, селекція і насінництво, плодоовочівництво і зберігання*. 2018. № 2. С. 37-42. (авторство 50%, проведення експерименту, аналіз даних досліджень, написання статті).

2. Лещенко Л.О., Мещеряков В.Є., Севідов В.П., Севідов І.В. Тенденції інноваційної діяльності овочевих підприємств у республіці Польща. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики*. 2019. № 30. С. 103-111. DOI:10.18371/fcaptr.v3i30.179518. (авторство 20 %, аналіз та систематизація даних досліджень).

3. Яровий Г.І. Севідов В.П., Севідов І.В. Урожайність та продуктивність гібридів помідорів індетермінантного типу в плівкових теплицях. *Овочівництво і баштанництво: міжвідомчий тематичний науковий збірник / Інститут овочівництва і баштанництва НААН. Х: ВП «Плеяда», 2020. Вип. 67. С. 64-72.* (авторство 30.%, проведення експерименту, аналіз даних досліджень, написання статті).

4. Севідов В.П., Севідов І.В. Вплив густоти рослин на ріст і урожайність гібриду помідору індетермінантного типу. *Наукові доповіді НУБіП України*, [S.l.], п. 5(87), 2020. DOI:10.31548/dopovidi2020.05.005. (авторство 40 %, проведення експерименту, аналіз даних досліджень, написання статті).

5. Яровий Г.І. Севідов В.П., Севідов І.В. Вплив корневих підживлень на урожайність гібриду помідора у весняних плівкових теплицях. *Науковий вісник Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З. Гжицького. Серія: Сільськогосподарські науки*, 2020. т. 22. № 93. С. 55-59. (авторство 30 %, проведення експерименту, аналіз даних досліджень, написання статті).

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації

Тези наукових доповідей:

6. Яровий Г.І., Сєвідов І.В. Особливості впливу густоти стояння рослин помідорів індетермінантного типу для вирощування у плівкових теплицях. *Матеріали підсумкової наукової конференції професорсько-викладацького складу, аспірантів і здобувачів* (Харків, 13-14 березня 2018 р.). Х: ХНАУ, 2018. Ч.І. С. 229-230. (авторство 50 %, проведення експерименту, аналіз даних досліджень, написання тез доповіді).

7. Яровий Г.І. Сєвідов В.П., Сєвідов І.В. Вплив кореневих підживлень на урожайність гібриду помідора у весняних плівкових теплицях. *Наукові засади сучасних технологій вирощування та підвищення ефективності зберігання сільськогосподарської продукції: матеріали IV міжнародної науково-практичної конференції молодих вчених, аспірантів і студентів*: (Харків, 27-28 жовтня 2019 р.). Х.: ХНАУ, 2019. С. 198-199. (авторство 50 %, проведення експерименту, аналіз даних досліджень, написання тез доповіді).

8. Яровий Г. І., Сєвідов В. П., Сєвідов І. В. Вплив кореневих підживлень на якість і урожайність помідорів. *Матеріали підсумкової наукової конференції професорсько-викладацького складу і здобувачів наукових ступенів* (Харків, 01-02 липня 2020). Х.: ХНАУ, 2020. Ч. 1. С. 208-210. (авторство 40 %, проведення експерименту, аналіз даних досліджень, написання тез доповіді).

9. Сєвідов В.П., Сєвідов І.В. Вплив підживлень біопрепаратами на якість та урожайність гібридів помідору. *Актуальні питання виробництва плодоовочевої продукції та винограду: матеріали всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції* (Мелітополь, 22 квітня 2021 р.). 2021. С. 76-77. (авторство 50 %, проведення експерименту, аналіз даних досліджень, написання тез доповіді).

Апробація основних результатів дослідження. Основні положення дисертаційної роботи апробовано на підсумкових наукових конференціях професорсько-викладацького складу, аспірантів і здобувачів (Харків, 13-14 березня 2018 р. та Харків, 01-02 липня 2020); на міжнародних науково-практичних конференціях «Наукові засади сучасних технологій вирощування

та підвищення ефективності зберігання сільськогосподарської продукції» (Харків, 27-28 жовтня 2019 р.); «Актуальні питання виробництва плодовоовочевої продукції та винограду» (Мелітополь, 22 квітня 2021 р.).

Висновок. Дисертаційна робота Севідова Ігоря Володимировича на тему: «Удосконалення елементів технології вирощування помідора індетермінантного типу у весняних плівкових теплицях» за актуальністю, новизною, теоретичною і практичною значимістю, обґрунтованістю висновків та рекомендацій, за обсягом і змістом наведеного експериментального матеріалу є завершеною кваліфікаційною працею. Дисертація повністю відповідає вимогам наказу Міністерства освіти і науки України № 40 від 12 січня 2017 р. «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» та пп. 9,10,11 «Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії», затверджені постановою Кабінету Міністрів України № 167 від 6 березня 2019 р. «Про присудження ступеня доктора філософії».

З урахуванням наукових та професійних якостей здобувача Севідова Ігоря Володимировича дисертація на тему: «Удосконалення елементів технології вирощування помідора індетермінантного типу у весняних плівкових теплицях» рекомендується до розгляду та захисту у спеціалізованій вченій раді на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 20 «Аграрні науки та продовольство» та спеціальності 201 «Агрономія».

Рецензенти:

доктор сільськогосподарських наук,
професор

Артур РОЖКОВ

кандидат сільськогосподарських наук,
доцент

Олексій РОМАНОВ

*Олександр Д. О. Н. професор
Артур Рожков та р. с. н. н. доцент
Олексій Романов завідувач
Др. Нахалевич М. Рожков О. Н.*